

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie wniosków Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Piotra Schaba o zawieszenie w czynnościach służbowych obwinionego W. M., sędziego Sądu Okręgowego w K. z obniżeniem wysokości jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

na posiedzeniu w dniu 28 września 2023 r. bez udziału stron

wniosku obrońcy obwinionego - adw. N. K. z dnia 12 września 2022 r. w przedmiocie wyłączenia SSN Wiesława Kozielewicza od rozpoznania sprawy I ZZ 1/22

na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. a contrario w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm. - dalej powoływana jako p.u.s.p.)

postanowił:

nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Wiesława Kozelewicza od udziału w sprawie o sygn. akt I ZZ 1/22.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 12 września 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) obrońca obwinionych sędziów R. L. oraz W. M. adw. N. K. wniosła na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p. o wyłączenie SSN Wiesława Kozelewicza od udziału w sprawie prowadzonej pod sygn. I ZZ 1/22, dotyczącej rozpoznania wniosków Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Piotra Schaba z dnia 6 grudnia 2019 r. o zawieszenie w czynnościach służbowych

obwinionych sędziów R. L. oraz W. M., sędziów Sądu Okręgowego w K., z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.

W uzasadnieniu wniosku powołano się na wyroki dotyczące Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), tj. uchwałę Sądu Najwyższego połączonych Izb – Izba Cywilna, Karna oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20; OSNKW 2020, nr 2, poz. 7; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (numer skargi 43447/19); postanowienie zabezpieczające Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: Wróbel przeciwko Polsce (skarga nr 6904/22), Synakiewicz przeciwko Polsce (skarga nr 46453/21), Hetnarowicz-Sikora przeciwko Polsce (skarga nr 8687/22) oraz Piekarska-Drażek przeciwko Polsce (skarga nr 8076822).

Przywołanie powyższych orzeczeń według autora wniosku ma istotne znaczenie dla wykazania okoliczności uzasadniających wyłączenie sędziego SSN Wiesława Kozielewicza od rozpoznania niniejszej sprawy.

Po pierwsze, zdaniem autora wniosku, SSN Wiesław Kozielewicz publicznie wyraził swój pogląd co do dopuszczalności kwestionowania powołań sędziowskich w zdaniu odrębnym złożonym do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.

Po drugie, zdaniem autora wniosku, zgodnie z prezentowanym w zdaniu odrębnym stanowiskiem SSN Wiesław Kozielewicz publicznie przyznał, że nie ma dla niego przeszkód, aby orzekać z sędziami rekomendowanymi przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3).

Po trzecie, SSN Wiesław Kozielewicz został wyznaczony do tymczasowego orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej przez Małgorzatę Manowską.

Mając na uwadze powyższe, wnioskodawca zaznaczył, że sytuacja, w której jeden z członków składu orzekającego SSN Wiesław Kozielewicz zademonstrował publicznie swój pogląd co do braku dopuszczalności weryfikacji

powołań sędziowskich i stanowisko to konsekwentnie podtrzymywał, to nie tylko z subiektywnego punktu widzenia obwinionych, czy ich obrońców, ale także z perspektywy postronnego i rozsądnego obserwatora brak jest możliwości obiektywnego przekonania co do bezstronności SSN Wiesława Kozielowicza w rozpoznaniu sprawy I ZZ 1/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Z art. 41 § 1 k.p.k. wynika, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Wyłączenie dotyczy konkretnego postępowania i nie można jego przyczyny rozciągać na inne postępowania prowadzone przez tego samego sędziego. W dotychczasowym orzecznictwie konsekwentnie prezentowany jest pogląd, iż twierdzenie o bezstronności sędziego w danej sprawie, musi być wykazane i racjonalnie uzasadnione. Uzasadniona wątpliwość, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k. musi zatem istnieć obiektywnie, a nie tylko w subiektywnym odczuciu strony składającej wniosek o wyłączenie. Chodzi wszakże o wątpliwość, którą w oparciu o zaistniałą okoliczność mogłaby powziąć każda inna, rozsądnie oceniająca sytuację i nie zaangażowana w spór osoba. Nie stanowi zarazem przyczyny wyłączenia sędziego sama podejrzliwość strony, czy też utrata wiary w bezstronność sędziego, wynikająca z jej subiektywnego odczucia. Uwagi powyższe odnoszą się do takiego zachowania sędziego na sali rozpraw oraz poza nią, z którego mogłoby wynikać, że sędzia jest w określony sposób nastawiony do uczestników postępowania lub do sprawy. Chodzi tu o zachowanie sędziego odnoszące się zarówno do oceny rozpoznawanej sprawy przed wydaniem rozstrzygnięcia, jak i o wyrażanie pewnych opinii oceniających uczestników postępowania, które może świadczyć o określonym nastawieniu sędziego do sprawy lub osób w niej uczestniczących (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2021 r., V KK 39/21, LEX nr 3148244). Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności sędziego zachodzi jedynie wówczas, gdy sędzia swój pogląd ujawnia przed rozpoznaniem sprawy lub w trakcie jej rozpoznawania, wyraźnie zmierzając w kierunku potwierdzenia swojej pierwotnej oceny sprawy, lub artykułuje swój stosunek do strony (zob. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 31 maja 1985 r., V KRN 333/85, LEX nr 17631; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1971 r., III KR 213/70, LEX nr 479162; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 r., V KK 227/10, LEX nr 786417; postanowienie Sądu Najwyższego z 24 dnia 2008 r., III KK 73/08, LEX nr 465883.

W ocenie Sądu Najwyższego żądanie wnioskodawcy nie spełnia powyższych kryteriów, zaś sama argumentacja wniosku nie zawiera żadnych okoliczności, które mogłyby podawać w wątpliwość stronnictwo SSN Wiesława Kozielewicza, tym samym nie spełniając wymogów wskazywanych przez ustawodawcę w art. 41 k.p.k. obrońca obwinionych w swoim wniosku nie wykazał, aby SSN Wiesław Kozielewicz był w jakikolwiek sposób uprzedzony w stosunku do obwinionych sędziów Sądu Okręgowego w K. R. L. oraz W. M. W doktrynie wskazuje się, iż wątpliwość co do bezstronności sędziego powinna być „uzasadniona”. Zwrot ten oznacza, że chodzi o poważną wątpliwość oraz że musi ona istnieć obiektywnie, a nie tylko w subiektywnym przeświadczeniu (urojeniu) strony, którą na podstawie zaistnienia określonej okoliczności mogłaby powziąć każda inna, rozsądnie oceniająca i nieuprzedzona osoba. W doktrynie słusznie wskazuje się, że nie stanowi przyczyny wyłączenia sędziego sama tylko podejrzliwość strony ani utrata wiary w bezstronność sędziego wynikająca z jej subiektywnego odczucia. Przyczyny takiej nie stanowi także niewłaściwe zachowanie się strony wobec sędziego, gdyż wówczas strona mogłaby wyłączyć każdego niewygodnego dlań sędziego. Nie są też przyczyną wyłączenia wyrażane przez sędziego ogólne poglądy prawne w poprzednio wydawanych orzeczeniach czy publikacjach naukowych (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2023, art. 41).

Przenosząc powołane judykaty na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż obrońca obwinionych w złożonym wniosku nie wykazał, aby SSN Wiesław Kozielewicz dokonał oceny sprawy o sygn. akt I ZZ 1/22 (jako członek składu orzekającego) przed jej rozpoznaniem, bądź też wyrażał opinię oceniającą uczestników tego postępowania, która świadczyłaby o jego nastawieniu do sprawy lub osób w nim uczestniczących. Wbrew stanowisku wnioskodawcy dotyczącego faktu jakoby: *„SSN Wiesław Kozielewicz publicznie wyraził swój pogląd co do*

dopuszczalności kwestionowania powołań sędziowskich w zdaniu odrębnym złożonym do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.”, podniesiona przez niego okoliczność nie daje podstawy do wnioskowania, iż w rozpoznawanej sprawie poglądy prawne zaprezentowane przez SSN Wiesława Kozielewicza w poprzednio wydanym orzeczeniu, stanowiły przyczynę jego wyłączenia. Przede wszystkim zauważyć należy, iż zdecydowana większość okoliczności, na których oparty jest wniosek, ma charakter abstrakcyjny i nie jest bezpośrednio związana ze sprawą o sygn. akt I ZZ 1/22, w której SSN Wiesław Kozielewicz jest członkiem składu orzekającego.

W ocenie Sądu Najwyższego rozstrzygającego co do wniosku o wyłączenie SSN Wiesława Kozielewicza od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZZ 1/22, a dotyczącej wniosków Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Piotra Schaba o zawieszenie w czynnościach służbowych obwinionego W. M., sędziego Sądu Okręgowego w K. z obniżeniem wysokości jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia, na obecnym etapie postępowania brak jest tego rodzaju okoliczności, które uzasadniałyby wyłączenie SSN Wiesława Kozielewicza o udziału w tej sprawie.

Odnośnie do okoliczności podanych w uzasadnieniu przedmiotowego wniosku, Sąd Najwyższy pragnie zaznaczyć, że Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20 (M.P.2020.103, Lex nr 2770026), nakazał wstrzymać stosowanie, od dnia jej wydania, uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., co w szczególności oznacza to, że:

1) niedopuszczalne jest stosowanie art. 439 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30) oraz art. 379 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, z późn. zm.) w rozumieniu przyjętym w przedmiotowej uchwale,

2) kompetencja do orzekania przez sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej zgodnie z ustawą, o której mowa w pkt I.1, w trybie uregulowanym tą ustawą, nie może być ograniczana,

3) orzeczenia wydane przez składy orzekające, w których zasiadali sędziowie wskazani w pkt 2, mają moc obowiązującą.

Z kolei zaś w postanowieniu rozstrzygającym spór kompetencyjny pomiędzy Sądem Najwyższym a Sejmem oraz pomiędzy Sądem Najwyższym a Prezydentem z dnia 21 kwietnia 2020 r. (sygn. akt Kpt 1/20), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że Sąd Najwyższy - również w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego - nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190). A na podstawie art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego. Następnie wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I 4110 1/20, OSNKW nr 2/2020, poz. 7) jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, z późn. zm.);

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

W związku ze stanowiskiem zajęтым przez Trybunał Konstytucyjny we wskazanych wyżej orzeczeniach, aktualna pozostaje uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt II DSI 54/18, zgodnie z którą: "Udział w składzie sądu osoby, która została powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w następstwie procedury zainicjowanej obwieszczeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

wydanym bez kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów oraz na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w zakresie udziału w niej sędziów w wyniku wyboru przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej piętnastu sędziów, w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3 z późn. zm.), nie narusza wynikającego z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, wskutek czego osoba taka nie jest osobą nieuprawnioną do orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., a skład orzekający sądu, w którym zasiada taka osoba, nie jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k." (por. np. postanowienie SN z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt II DO 69/20, Lex nr 3151504).

Mając na względzie powyższe Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]